

Efficiënte
Procesinrichting
Omgevingsrecht
Staphorst

Evaluatie EPOS

Kernteam EPOS
Mei 2021

INHOUDSOPGAVE

1 INLEIDING 3

2 WAT HOUDT EPOS IN? 4

2.1 HOE WILDE DE GEMEENTE DE DOELEN VAN EPOS BEREIKEN 4

3 DE EVALUATIE 6

3.1 OPZET VAN DE EVALUATIE 6
3.2 RESULTATEN 6
3.2.1 HET OMGEVINGSPLEIN 6
3.2.2 DE RUIMTECOACH 7
3.2.3 HET COLLECTIEF VAN PROFESSIONALS: CPOS 8
3.2.4 DE OMGEVINGSKAMER 9
3.2.5 DE KLEINE OMGEVINGSKAMER 11
3.2.6 HET QUICKSCANFORMULIER 12
3.2.7 HET BUNDELPLAN 13
3.2.8 DE (BALIE)VERGUNNING 13
3.2.9 BURGERPARTICIPATIE 14
3.2.10 RAADSCONSULTATIE 14
3.2.11 ZELFREGIE WELSTAND/MONUMENTEN 15
3.2.12 COMMUNICATIE 15
3.2.13 DE LEGESVERORDENING 16

4 ANALYSE, CONCLUSIES EN AANBEVELINGEN 18

4.1 PER INSTRUMENT 18
4.1.1 HET OMGEVINGSPLEIN 18
4.1.2 DE RUIMTECOACH 18
4.1.3 HET COLLECTIEF VAN PROFESSIONALS (CPOS) 19
4.1.4 DE OMGEVINGSKAMER 20
4.1.5 DE KLEINE OMGEVINGSKAMER (KOK) 20
4.1.6 HET QUICKSCAN-FORMULIER 21
4.1.7 HET BUNDELPLAN 22
4.1.8 DE (BALIE)VERGUNNING 22
4.1.9 BURGERPARTICIPATIE 22
4.1.10 RAADSCONSULTATIE 23
4.1.11 ZELFREGIE WELSTAND 23
4.1.12 COMMUNICATIE 23
4.1.13 DE LEGESVERORDENING 23
4.2 PER HOOFDVRAAG 24

BIJLAGE 2: GROTE(RE) AANBEVELINGEN/ AANPASSINGEN EPOS 29

BIJLAGE 3: KLEINE(RE) AANPASSINGEN EPOS 30

1 Inleiding

In september 2016 is EPOS (Efficiënte Procesinrichting Omgevingsrecht Staphorst) geïntroduceerd. EPOS is een nieuwe methodiek van werken voor het afhandelen van ruimtelijke initiatieven. Na een periode van implementatie is op 1 januari 2019 EPOS de officiële wijze van werken geworden binnen de gemeente Staphorst.

Met EPOS is invulling gegeven aan de raadsmotie van 5 november 2013 waarin de gemeenteraad het college oproept te kijken naar de ruimtelijke procedures. Ze gaf aan het volgende te willen weten: “Verloopt de afhandeling van vergunningaanvragen, toezicht en handhaving, tot en met het opstellen van bestemmingsplannen doelmatig, doeltreffend, integraal, integer en naar tevredenheid van burgers, ondernemers en instellingen.”

Met de gedachte die achter deze motie zit liep de raad van Staphorst vooruit op wat nu in het kader van de Omgevingswet gemeengoed is geworden, namelijk: richt de processen binnen het Omgevingsrecht anders in en laat die aansluiten bij de wensen van burgers.

EPOS is ontwikkeld door de partijen en mensen die zelf nauw betrokken zijn bij het afhandelen van ruimtelijke initiatieven, zoals de initiatiefnemers, de professionals, het bestuur, de politiek, de ketenpartners en de ambtenaren van de gemeente Staphorst.

2 Wat houdt EPOS in?

Staphorst vindt het belangrijk een toekomstgerichte gemeente te zijn die de verantwoordelijkheid daar legt waar het volgens ons hoort: bij de inwoners.

In de kern staat EPOS voor loslaten, vertrouwen geven, terughoudend zijn in het adviseren en daarmee zoveel mogelijk vrijheid te geven aan de initiatiefnemer en zijn omgeving bij de vraag hoe de ruimte ingericht zou moeten worden. Met EPOS wil de gemeente Staphorst de innovatieve kracht uit de samenleving halen. EPOS staat ervoor om initiatiefnemers en hun professionals zelf de regie te laten voeren over hun bouwplannen en de processen die daarbij doorlopen moeten worden om hun plannen vergund te krijgen. Zo moeten initiatiefnemer en hun professionals zelf argumenten aanvoeren (in samenspraak met hun omgeving) als hun plannen in strijd zijn met het bestemmingplan.

2.1 Hoe wilde de gemeente de doelen van EPOS bereiken

EPOS bestaat uit een groot aantal instrumenten en protocollen om dit doel te bereiken. Die instrumenten/protocollen zijn in de verschillende fasen van het proces waarin initiatieven worden behandeld ingericht en ingesteld. Bepaalde instrumenten hebben vooral betrekking op het faciliteren van de burger, door bijvoorbeeld het over- en aandragen van kennis. Hierdoor kan de initiatiefnemer samen met zijn professional meer verantwoordelijkheid nemen en betere en uitgekristalliseerde plannen aanleveren bij de gemeente. Andere instrumenten hebben meer betrekking op het integraler en efficiënter inrichten van processen, om doorlooptijden te verkorten. Hierdoor zijn er minder ambtelijke uren nodig en kunnen de leges omlaag.

In het proces worden drie hoofdfasen onderscheiden die de volgende instrumenten bevatten:

i. Intake (voorkantsturing): Ruimtecoach, Omgevingsplein;
ii. Formeel vooroverleg: QuickScan formulier, (kleine) Omgevingskamer, Burgerparticipatie, Raadsconsultatie;
iii. Formeel besluit: (Balie)vergunning, Bundelplan, Legesverordening

Over de fasen heen is een instrumentarium ingericht dat ervoor zorgt dat initiatiefnemers met hun professionals ook daadwerkelijk meer verantwoordelijkheid nemen. Het gaat hierbij om het instrument Collectief van Professionals Staphorst (CPOS).

Daarmee is EPOS een veelomvattende stelselherziening voor het afhandelen van plannen in de Fysieke Leefomgeving. Het is een nieuwe manier van werken met een perspectiefwisseling, met nieuwe rollen, nieuwe verantwoordelijkheden voor alle partijen die bij plannen van burgers in de Fysieke Leefomgeving zijn betrokken. EPOS zorgt voor een nieuwe orde waarbinnen plannen tot ontwikkeling komen. Binnen die orde zal de cultuur, hoe partijen zich naar elkaar gedragen, veranderen. Het bestuur en de politiek waren zich er ten tijde van de implementatie goed van bewust, dat het tijd zou kosten voordat decennialang ingesleten patronen veranderen. Om die reden is vanaf de ontwikkeling van EPOS veel aandacht besteed aan communicatie, een belangrijk middel om draagvlak te krijgen het nieuwe stelsel.

Bij het inrichten van die nieuwe orde is altijd oog gehouden voor het feit dat de gemeente haar besluiten zorgvuldig moet voorbereiden. Dat betekent dat er kan worden vertrouwd, maar wel met waarborgen. Dat wil zeggen dat er altijd een (soms marginale) toetsing plaats moet vinden op stukken die door derden worden aangeleverd. Ook richt EPOS zich alleen op de vergunningverlening en of het besluit om (in principe) af te wijken van het bestemmingsplan en niet op de naleving daarvan, het toezicht.

3 De evaluatie

Nu EPOS ruim twee jaar operationeel is heeft het college het kernteam EPOS gevraagd om een evaluatie naar de werking van EPOS uit te voeren. Deze rapportage geeft daar invulling aan en zal de volgende hoofdvragen beantwoorden:

1. Is EPOS zo efficiënt zoals ingeschat?
2. Pakt de initiatiefnemer meer regie en verantwoordelijkheid?
3. Leidt EPOS tot betere producten: aanvragen Omgevingsvergunning/Goede ruimtelijke onderbouwingen?
4. Zijn de doorlooptijden van afhandelen ruimtelijke initiatieven korter?
5. Is de besluitvorming zorgvuldig?
6. Zijn initiatiefnemers en de professionals tevreden met EPOS?
7. Is EPOS (nog) in lijn met de Omgevingswet?

3.1 Opzet van de evaluatie

In eerste instantie is voor de evaluatie een groot aantal kwantitatieve gegevens geïnventariseerd door middel van bureauonderzoek. Zo zijn per product de volgende data verzameld over de jaren 2019 en 2020:

- Aantallen producten die in die jaren zijn ‘geproduceerd’;
- De werkwijze, de stappen die moeten worden doorlopen om tot een product te komen;
- Het aantal uren dat een ambtenaar nodig heeft voor de stappen.

Daarnaast is meer kwalitatief onderzoek gedaan door betrokken partijen, veertig in totaal, te interviewen en meningen op te halen over de werking van de verschillende instrumenten. Ook is onder alle initiatiefnemers in de jaren 2019 en 2020 en alle CPOS-professionals een enquête uitgezet. 15% van de geënquêteerden heeft daarop gereageerd.

De geïnventariseerde data en de meningen zijn afgezet tegen de uitgangspunten en de doelen die in 2018, het jaar van de implementatie van EPOS, zijn vastgesteld.

3.2 Resultaten

Per instrument/EPOS-onderdeel zijn de volgende zaken aangegeven:

- Wat werd beoogd met het instrument en welk doel werd bij de implementatie nagestreefd;
- Hoe functioneert het instrument nu en wat zijn de ervaringen van betrokken partijen.

Deze afzonderlijke gegevens worden samengebracht in hoofdstuk 4 waar de informatie wordt geanalyseerd, conclusies worden getrokken en aanbevelingen worden gedaan.

3.2.1 Het Omgevingsplein

Beoogde werkwijze en doel

Op het Omgevingsplein is informatie te vinden over alle documenten en onderzoeken die nodig zijn voor het aanvragen van een omgevingsvergunning (formeel of vooroverleg) of om een verzoek te doen om het bestemmingsplan te herzien. De informatiehuizen die op het plein staan zijn ‘in eigendom’ van vakspecialisten. Zij stellen zich voortdurend de vraag “wat heeft

een initiatiefnemer nodig aan informatie op jouw vakgebied zodat hij/zij een goede en complete aanvraag Omgevingsvergunning kan doen of verzoek om afwijking van het bestemmingsplan".

Het doel was om inwoners en professionals die een bouwplan hebben, op één (digitale) plaats de informatie te verschaffen die nodig is om een juiste aanvraag binnen EPOS in te dienen.

Werking en ervaringen
Vanaf de lancering dd. 1-1-2019 is het plein permanent aangevuld met informatie en is informatie actueel gehouden. De pleincoördinator bevraagt de huiseigenaar daarover regelmatig. Er wordt door de pleincoördinator (jaarlijks) verslag/rapportage gemaakt.
Het Omgevingsplein wordt meer dan 2000 keer bezocht, waarbij de huisjes bouwen en welstand het meest worden bezocht (500/250 keer).
Door de gebruikers wordt aangegeven dat met name de professionals het Omgevingsplein bezoeken. Ook de eigen medewerkers van de gemeente geven aan dat zij regelmatig te vinden zijn op het plein. De waardering is dan ook hoog, al kan het misschien wel overzichtelijker. Het is soms veel klikken. Zo zou de verwijzing naar informatie in een ander huis eenvoudiger gemaakt kunnen worden. Voor de initiatiefnemer, de burger, zou misschien meer met voorbeelden gewerkt kunnen worden.
De pleincoördinator krijgt geen signalen dat het omgevingsplein niet compleet of actueel zou zijn. Wel is tijdens één van de interviews gevraagd of er historische informatie op het plein kan worden toegevoegd (bijv. Topotijdreis). Ook zou een handige kaartviewer wenselijk zijn.

3.2.2 De Ruimtecoach

Beoogde werkwijze en doel
De ruimtecoach informeert initiatiefnemer en zijn professional over het proces, de belangen die mee kunnen spelen in de belangenafweging en waar informatie daarover op het Omgevingsplein gevonden kan worden. Bij complexe plannen met grote afwijkingen van het bestemmingsplan doet de ruimtecoach dat aan de keukentafel. De Ruimtecoach geeft hierbij wel een voorzichtige indicatie over de haalbaarheid van de plannen, maar laat het antwoord op de vraag of het zinvol is om een aanvraag/ vooroverleg in te dienen, over aan de initiatiefnemer met zijn professional.

Het doel was om door betere informatievoorziening de initiatiefnemer en zijn professional completere aanvragen voor een Omgevingsvergunning, conceptaanvraag of ruimtelijke onderbouwing/bestemmingsplan te laten indienen.

Werking en ervaringen
Vooral in 2019 zijn er regelmatig ruimtecoach gesprekken gevoerd. Door het corona-virus zijn in 2020 heel veel minder gesprekken gevoerd. Ook geven professionals aan inmiddels vertrouwd te zijn met de nieuwe werkwijze en dat een gesprek met de ruimtecoach niet meer van toegevoegde waarde is.

Niet de vakdiscipline is leidend wie het gesprek aan gaat, maar wie op welk dagdeel beschikbaar is. Ruimtecoaches die niet werkzaam zijn in de ruimtelijke ordening, maar een andere vakdiscipline hebben vinden het RO-gedeelte lastig. Ze zijn daarin ook niet of nauwelijks getraind. De inzet van bepaalde vakdisciplines, zoals monumenten, als ruimtecoach heeft meerwaarde om de kwaliteit van aanvragen te verbeteren.

De flyers in de toolkit zijn nuttig en worden vaak besproken en uitgereikt. De gespreksreis niet, daar wordt geen gebruik van gemaakt. Het Omgevingsplein is een vast onderdeel van het gesprek.

Meestal gaat de ruimtecoach alleen het gesprek aan met de initiatiefnemer dan wel de professional. Een gesprek met zowel de professional als de initiatiefnemer (zoals beoogd) behoort, zeker de laatste tijd, tot de uitzonderingen. De indruk bestaat dat de professional niet altijd voldoende uitleg geeft over EPOS aan de initiatiefnemer. Digitaal gesprekken voeren is te doen, maar minder gewenst. De meerwaarde van het gesprek op locatie – het verkrijgen van context - gaat hiermee verloren.

Soms is de ruimtecoach ook zaakbehandelaar. Dat heeft het voordeel dat hij de zaak en de context bij de behandeling in de OK goed kent. Werkt zeker zo efficiënt, maar het zou nog effectiever kunnen. Zo wordt er soms aan professionals gevraagd een QuickScan-formulier in te vullen en procedure te voeren, terwijl het eigenlijk evident is dat iets niet kan.
Conform de afspraken worden er geen verslagen gemaakt van de gesprekken. Ook wordt na afloop van het gesprek geen brief gestuurd met bevindingen/ weerslag van het gesprek en vervolg.

De professionals betreuren het dat de rol van de Ruimtecoach zich beperkt tot de procesmatige kant van het EPOS en dat deze afstand neemt van het sparren over de inhoud. Er is behoefte om met meer vakdisciplines voor de officiële aanvraag van gedachten te wisselen. De verwachtingen bij initiatiefnemers zijn soms ook hoog en dat valt het tegen dat alleen over het proces wordt gesproken en niet of zijn/haar initiatief kansrijk is.

Zonder meer hebben de gesprekken geleid tot betere kwaliteit van de producten. Er zit geen prikkel op om de ruimtecoach te vragen. Gevolg van minder ruimtecoach gesprekken is dat de publieksbalie en het team RO meer vragen per telefoon/ mail krijgen van professionals. Dit kost tijd en leidt tot minder efficiëntie.

3.2.3 Het Collectief van Professionals: CPOS

Beoogde werkwijze en doel
Vanuit de gedachte die in de Omgevingswet ook als principe is geformuleerd “high trust, high penalty” is het arbitragesysteem Collectief van Professionals (CPOS) bedacht. Dit dient als stok achter de deur om de zorgvuldigheid van besluitvorming te waarborgen. Binnen CPOS zijn architecten, ontwikkelaars, bouwers en stedenbouwkundige/planologische adviseurs actief, die zelfstandig plannen van initiatiefnemers ter beoordeling aan de gemeente aanbieden. Door het sluiten van een overeenkomst leggen gemeente en professional wederzijdse rechten en verplichtingen vast, waaronder het arbitragesysteem met rode, gele en oranje kaarten. Dit systeem werd van cruciaal belang geacht voor de goede werking van EPOS, met name op het punt van kwaliteit en efficiëntie. De waarborg voor kwaliteit was nodig om de besluitvorming van de gemeente zorgvuldig te laten zijn. Daarnaast zou de gemeente veel minder werk hebben aan goede en complete aanvragen. Wanneer aanvragen niet goed of compleet waren zou het arbitragesysteem ervoor zorgen dat een volgende keer het product wel beter en completer zou worden. In CPOS en het arbitragesysteem zit een lerend effect.

Het doel was om door middel van CPOS invulling te geven aan het begrip vertrouwen en daarmee efficiënter te werken. Wel met de nodige waarborgen (het arbitragesysteem), om de zorgvuldigheid van besluitvorming te garanderen.

Werking en ervaringen
Het aantal CPOS-ers is omvangrijker dan van tevoren in 2018 is ingeschat. Ruim 50 professionals hebben de EPOS overeenkomst met de gemeente getekend. Nagenoeg alle professionals, ook doordat men direct gebruik kan maken van de korting, ondertekenen de overeenkomst en worden CPOS-ers. Sommige professionals zitten onder verschillende namen onder CPOS. Inmiddels zijn 10 professionals CPOS2, op:

- Vergunningen: 8
- Uitgebreide Wabo's: 2
- Bestemmingsplannen: 2

Voor een aantal producten, zoals het bestemmingsplanproces zijn er nog weinig CPOS2-ers.
CPOS-plannen, zowel van CPOS1 als CPOS2 kosten veel meer tijd dan ingeschat, omdat de plannen niet goed genoeg zijn. Ook de bureaus durven het nog niet en vragen om beoordeeld te worden. Op zich ook niet zo verwonderlijk, omdat het maken van een ruimtelijke onderbouwing of conceptbestemmingsplan specialistisch werk is en de professionals zijn vaak bouwkundige bedrijven en geen RO-expert. In dat verband wordt opgemerkt dat het soms niet rechtvaardig voelt wanneer een professional gelijk bij zijn eerste aanvraag direct CPOS kan worden en gebruik kan maken van de lage leges. Hij heeft zich helemaal nog niet bewezen 'verstand van zaken te hebben'. De praktijk wijst ook uit dat de ambtenaren aan die eerste keer veel werk hebben.
Het idee bestaat dat het voor een initiatiefnemer soms goedkoper is om zaken buiten CPOS te doen dan met een CPOS-er die daar meer geld voor vraagt dan de vermindering van de leges.

Belangrijk onderdeel van CPOS is het arbitragesysteem. In de afgelopen twee jaar zijn er 0 rode, 6 gele en 64 oranje kaarten uitgedeeld. Destijds was het de bedoeling dat de beleidsambtenaar of de vergunningverlener die de aanvraag moest beoordelen een oranje en gele kaart konden uitreiken. De waarborgen rond het uitdelen van kaarten zijn in de loop der tijd uitgebreid. Zo wordt in het proces van rode en gele kaarten het uitreiken van een kaart uitgebreid onderbouwd. Er wordt hoor en wederhoor toegepast en het uitreiken van de kaarten wordt verzorgd door het afdelingshoofd. Het proces kost daardoor veel tijd. Hierdoor vinden de medewerkers het proces veel te omslachtig en tijdrovend, waardoor zij er in de praktijk vaak vanaf zien. Oranje kaarten worden wel eens uitgereikt en dat leidt tot verbetering van de producten.

Ambtenaren vinden het uitreiken van kaarten omslachtig en moeilijk om zo professionals direct aan te spreken. Soms zou een goed gesprek misschien net zo goed kunnen werken.
De professionals vinden het goed dat er een systeem is van controle c.q. straf wanneer het ingediende product niet (helemaal) goed is. Al is het soms ook wel spijkers op laag water zoeken in hun ogen; relatief kleine foutjes worden gelijk gezien als een misstap. Professionals die andere bureaus inhuren vinden het onrechtvaardig dat zij worden gestraft wanneer het ingehuurde bureau iets fout doet. Professionals vinden ook dat de drempel om opgenomen te worden in het CPOS-systeem te laag is.

3.2.4 De Omgevingskamer

Beoogde werkwijze en doel
De Omgevingskamer (hierna: OK) is in het voorjaar van 2017 van start gegaan. Een initiatiefnemer of diens professional doet via het OLO een principe verzoek/conceptaanvraag en levert daarbij een beknopte goede ruimtelijke onderbouwing in bij de gemeente c.q. de zaakbehandelaar. In het geval van een CPOS2-er stuurt de zaakbehandelaar na een marginale scan op compleetheid het verzoek door naar de Omgevingskamer, die het verzoek integraal beoordeelt. De initiatiefnemer en diens professional krijgen gelegenheid om hun plannen toe te lichten in de kamer. De beoordeling wordt door de zaakbehandelaar verwoord in een advies van de OK aan het college.

Met de OK beoogt de gemeente Staphorst te komen tot een snelle en integrale beoordeling van ruimtelijke initiatieven waarvoor afgeweken moet worden van het bestemmingsplan.

Werking en ervaringen
De behandeling verloopt, zoals het destijds is ontwikkeld. Veel aanvragers zijn zoals in 2018 was ingeschat CPOS2. De ingediende Quick Scans van CPOS2-ers (die direct worden doorgestuurd naar de OK ter behandeling) zijn alleen niet altijd compleet, waardoor er essentiële informatie ontbreekt om een goede afweging te maken. Een tweede behandeling is dan nodig. De organisatie rond de vergaderingen verloopt goed. Het aantal conceptaanvragen dat behandeld is in de OK ligt ongeveer op het niveau zoals dat in 2018 is ingeschat, maar een aantal plannen zijn twee of meerdere keren behandeld.

De behandeltijd om een conceptaanvraag op de agenda van de OK te zetten ligt lager dan wat was ingeschat. Dat komt omdat was ingeschat dat de zaakbehandelaar meer tijd kwijt zou zijn aan de beoordeling van de QuickScans; QuickScans van CPOS2-professionals worden nagenoeg zonder uitzondering naar de OK doorgezonden voor behandeling.
Er zijn relatief weinig plannen negatief beoordeeld. Als een standpunt OK negatief is, komt daar vaak ook nog veel werk achterweg; de professional legt zich er niet bij neer.
Na de behandeling in de (K)OK zijn er veel meer plannen doorgegaan in de formele procedure dan ingeschat.

Dat de initiatiefnemer zelf aan tafel zit en het plan toelicht wordt door de initiatiefnemer over het algemeen zeer gewaardeerd. Het kan ook net dat duwtje geven in de afweging dat nodig is om aan een initiatief mee te werken. Toch vond een initiatiefnemer de gemeente tijdens de behandeling in de OK veel te afwachtend en had hij niet het gevoel dat de gemeente er voor hem was. Soms had de initiatiefnemer het ook niet scherp wat de bedoeling is en wie aan tafel zaten. Professionals vinden de toon tijdens de behandeling soms wat belerend. Ook zijn er signalen dat initiatiefnemers en professionals het een vervelend idee vinden dat er over hen gepraat wordt tijdens de besloten beraadslaging en dat ze daar dan niet bij kunnen zijn. Ze hebben ook niet een goed idee wat er besproken wordt. Tijdens de behandeling gaat het soms erg de diepte in, vooral als het om veiligheid gaat.

OK behandelingen vinden nu alleen maar digitaal plaats en dat heeft zijn voordeel dat het makkelijker is om aan te schuiven. Toch voelen met name initiatiefnemers zich wat minder gehoord en komen ook wat minder aan het woord. Daarnaast valt op dat er in het digitale tijdperk nagenoeg geen presentaties meer worden gehouden. De OK zou integraler kunnen, meer met beheer, zorg en socialer. Er moet wel voor gewaakt worden dat er niet te veel

disciplines aan tafel schuiven, want daardoor wordt de discussie te gefragmenteerd. Doordat er niet te veel disciplines bij zijn, is de tijd van behandeling soms erg kort. Voor sommige meer complexe/ grote plannen zou een langere behandeltijd soms wel gewenst zijn.

Het lukt vaak om op tijd (diezelfde middag, of dag daarop) te adviseren of het verslag uit te brengen, maar dat gaat soms dat ten koste van ander werk. Soms voelt het ook niet goed dat er prioriteit wordt gegeven aan het vooroverleg en dat andere procedures daarvoor moeten opschuiven. In het advies aan het college wordt verwezen naar het advies van de Omgevingskamer. Wel worden ter verduidelijking in het collegeadvies de hoofpunten uit het advies van de OK aangehaald. Het is soms wel jammer dat uitsluitend een besluit genomen wordt op het plan dat voor ligt. Soms wil je input meegeven, waardoor het plan rijker of mooier wordt.

Soms is de beraadslagingstijd zo kort dat de zaakbehandelaar zich meer ziet als waarnemer en schrijver van het verslag/advies als volwaardig lid van de OK die meebeslist. Er worden op zich weinig data bijgehouden met betrekking tot de behandelingen: wie, wat, uitkomst, onderbouwing, etc.

3.2.5 De Kleine Omgevingskamer

Beoogde werkwijze en doel
Op een vast moment in de week worden de plannen, waarvoor een relatief eenvoudige afwijking vereist is, besproken tussen de bouwplantoetser/vergunningverlener en een medewerker van het team RO. Hierna wordt gelijk een onderbouwd standpunt ingenomen en verwoord in een kort advies. Wat een kleine afwijking is, is vastgelegd in de beleidsnota “kleine buitenplanse afwijkingen”. De basis van het gesprek is een QuickScan-formulier, waarin het initiatief wordt beschreven en een globale ruimtelijke onderbouwing ingevuld door de professional over waarom voor het bouwplan zou moeten worden afgeweken van het bestemmingsplan.

Het doel van de KOK is om aanvragen Omgevingsvergunning waarvoor een relatief kleine afwijking nodig is snel af te handelen.

Werking en ervaringen
Het overleg is eens in de twee weken. Aan tafel zitten twee vergunningverleners, een ambtenaar RO, een medewerker van het Oversticht (disciplines welstand en stedenbouw) en medewerker van de Omgevingsdienst (discipline Milieu). Door de betrokken disciplines wordt het overleg als waardevol bestempeld, maar met name vanuit de RO-kant wordt het proces als te omslachtig en tijdrovend ervaren. Dit komt ook doordat professionals in de meeste gevallen geen QuickScan-formulier indienen. Regelmatig ontbreekt daardoor informatie om een goede beoordeling in één keer te kunnen maken. De verplichting om een QuickScan-formulier voor kleine afwijkingen in te vullen staat ook niet zo expliciet in het handboek. Wel moet een checklist worden ingevuld door de professional, maar dit gaat minder diepgaand dan het invullen van een QuickScan-formulier.
Ook schort het nog wel eens aan de voorbereiding. Regelmatig geeft de professional en/of de vergunningverlener de procedure van tevoren niet goed aan, maar wordt deze in de KOK bepaald. Het komt dan ook wel voor dat een zaak wordt doorgestuurd naar een zaakbehandelaar voor behandeling in de OK. De jurist van vergunningen heeft vooraf amper

een rol bij (concept)aanvragen. De beleidsnota kleine buitenplanse afwijkingen is in dat verband niet altijd duidelijk over wat een kleine afwijking of een brokstuk is.

De verslagging is soms onduidelijk. Er is geen voorzitter die concludeert en samenvat. De vergunningverlener moet zich redden met wat aan inhoudelijke zaken over tafel komt. Wanneer de vergunningverlener er niet goed uitkomt kan hij/zij RO-collega vragen.

Het aantal zaken voor de KOK is relatief hoog, omdat er weinig beleid is. Daardoor kunnen vergunningverleners de aanvragen met kleine afwijking niet zelf afdoen. Het uitgangspunt om binnenplanse afwijkingen als klein te beschouwen is soms minder gelukkig, omdat binnenplanse afwijkingen soms complex zijn en impact hebben op de omgeving.

3.2.6 Het QuickScanformulier

Beoogde werkwijze en doel
Een van de belangrijkste instrumenten binnen EPOS om de gewenste efficiëntie te kunnen behalen is het standaardiseren van formulieren. Het QuickScan-formulier is daar een van. Daarop staat aangegeven wat het initiatief betreft: locatie, functie en omvang, maar ook welke belangrijke ruimtelijke aspecten een rol spelen bij de afweging van belangen.

Door het invullen van het QuickScan-formulier beoogt de gemeente Staphorst alle relevante informatie bij elkaar te hebben om een snelle en goede afweging te kunnen maken van belangen. Initiatiefnemer weet dan ook op welke elementen het principe besluit van het college betrekking heeft.

Werking en ervaringen
Over het algemeen werkt het QuickScan-formulier naar tevredenheid. Het formulier gaat in op alle informatie die nodig is om een goede integrale afweging te kunnen maken. Al levert een CPOS1-professionals over het algemeen mindere kwaliteit dan CPOS2-professionals, toch schieten de CPOS2-professionals bij grote/ complexe plannen ook vaak tekort. Hen moet nogal eens om aanvullingen worden gevraagd. Het duurt soms lang voordat die worden verkregen.

Hoewel het formulier niet expliciet vraagt om aan te geven of een pand monumentaal is of in het beschermd stads- en dorpsgezicht ligt, wordt dat veelal wel duidelijk. In hoeverre daar in de uitwerking van het plan rekening mee wordt gehouden alleen niet. Daarnaast houdt een bouw- of verbouw vaak niet expliciet rekening met monumentale waarden in de buurt.
Bepaalde kopjes in het QuickScan-formulier, zoals water en archeologie, worden als overbodig ervaren. Net als het detailniveau, waar bij Externe Veiligheid op wordt ingezoomd. Aan de andere kant wordt een kopje “eigendomssituatie’ gemist: is initiatiefnemer eigenaar van het perceel. Ook zou in zowel het formulier als het advies van de OK meer aandacht kunnen zijn voor “het maatschappelijke belang” van het initiatief.
Te lange QuickScans worden als onprettig ervaren. Lange verhandelingen over rijks-/ provinciaal beleid worden vaak als niet ter zake bestempeld. Nu nog is het mogelijk om aan te geven of de inhoud van het QuickScan-formulier openbaar mag zijn. Vanuit een oogpunt van transparantie is dat niet gewenst.

3.2.7 Het Bundelplan

Beoogde werkwijze en doel
Met het Bundelplan worden bestemmingsplannen van CPOS2-professionals niet meer individueel behandeld, maar wordt twee keer per jaar een gestandaardiseerde procedure doorlopen. Dat vraagt van de initiatiefnemer, maar vooral van zijn/haar professional, dat zij ook hun proces waarin ze de plannen voorbereiden strak organiseren.

Het doel van het bundelplan was om te zorgen voor meer efficiëntie en planmatige inrichting van het formele bestemmingsplanproces.

Werking en ervaringen
Het bundelplan is niet ingevoerd. Alle herzieningen van het bestemmingsplan worden individueel in procedure gebracht. De behandelingen van bestemmingsplannen kosten daardoor aanzienlijk meer tijd dan ingeschat. Initiatiefnemers ervaren het als een heel lang en kostbaar proces. Veel conceptplannen worden ingediend door CPOS1 professionals en vragen veel tijd. De ingediende conceptplanversies van CPOS2-ers zijn ook niet altijd compleet: onderzoeken die niet in 1 keer akkoord zijn (bodem, akoestisch), de toelichting die niet volledig, duidelijk of zelfs onjuist is, planregels die niet kloppen (omissies, verkeerde verwijzingen).

3.2.8 De (Balie)vergunning

Beoogde werkwijze en doel
'Betrouwbare' professionals kunnen vragen om een Balievergunning. Binnen 24 uur wordt de vergunning verleend. Achteraf vindt toetsing plaats. Bij de implementatie was ingeschat dat 80% van de reguliere aanvragen die in overeenstemming zijn met het bestemmingsplan door middel van een Balievergunning konden worden afgedaan.

Met de Balievergunning wil de gemeente Staphorst verder invulling geven aan het begrip vertrouwen en de burger snel duidelijkheid geven of iets wel of niet kan.

Werking en ervaringen
Het aantal balievergunningen ligt ruim 60% lager dan was ingeschat. Ook is de maximale doorlooptijd langer gemaakt, namelijk 72 uur. De behandeling van een reguliere vergunningverlening vraagt meer tijd dan ingeschat. Daarbij wordt aangetekend dat de behandeltijd (14 uur) was ingeschat voor ervaren bouwplantoetsers. In ruim 60% van de reguliere aanvragen Omgevingsvergunning, niet zijnde balievergunning, moet worden aangevuld.

De controle achteraf van CPOS2-professionals vindt nu steekproefsgewijs plaats. Een steekproef moet tussen de lopende werkzaamheden door worden gedaan, wat inefficiënt is.
Er vindt geen check op de hoogte van de bouwsom plaats waar de leges aan zijn gekoppeld.
Bij balievergunningen komt het toekennen van huisnummers in voorkomende gevallen in de knel.

3.2.9 Burgerparticipatie

Beoogde werkwijze en doel
Van initiatiefnemers is gevraagd aan de voorkant zo veel mogelijk te overleggen met hun buurt. Dat zou kunnen middels een kleine buurtbijeenkomst of individuele gesprekken met de buurtbewoners. In het QuickScan-formulier diende dit via een kort verslag tot uiting gebracht te worden.

Door aan het begin van het proces meer rekening te houden met de belangen van omwonenden, wordt beoogd dat initiatiefnemer een veel breder gedragen plan neerlegt bij de gemeente wat het verloop van de procedure ten goede komt.

Werking en ervaringen
In veel gevallen is initiatiefnemer nog terughoudend in het consulteren van de buurt. Liever wordt gewacht op de principe uitspraak van het college. Er wordt weleens gezegd “laten we voordat de gemeente een standpunt inneemt geen slapende honden wakker maken”.
Professionals staan meer open voor participatie, al lijkt het soms ook wel op ‘het ophalen van handtekeningen’. Het format zoals dat nu wordt ‘voorgeschreven’ in het handboek EPOS is niet duidelijk genoeg. Buiten de wettelijke voorschriften communiceert de gemeente niet over ruimtelijke procedures, maar de gemeente zou inwoners meer kunnen wijzen op bouwplannen in de buurt en de mogelijkheden die ze hebben om daar iets van te vinden. Zo zou de gemeente de conceptaanvragen kunnen publiceren en de OK behandeling openstellen voor belanghebbenden.

3.2.10 Raadsconsultatie

Beoogde werkwijze en doel
Wanneer het college van burgemeester en wethouder in principe instemt met een verzoek om af te wijken van het bestemmingsplan, wordt de gemeenteraad via een consultatie-bericht hiervan op de hoogte gesteld. De raadsleden hebben 10 werkdagen de tijd om hierover vragen te stellen of om het onderwerp op de agenda van de opiniërende raad te zetten. Wanneer de raad niet reageert, kan de initiatiefnemer ervan uitgaan dat de raad in principe ook positief tegenover het initiatief staat. De behandeling van het uitgewerkte plan is in principe een hamerstuk, tenzij er zienswijzen zijn ingekomen.

Het doel is om de raad in een vroegtijdig stadium op de hoogte brengen van het initiatief en daardoor initiatiefnemer meer zekerheid te geven over hoe de raad tegen het initiatief/ besluit van het college aankijkt. Daarnaast moest het instrument zorgen voor versnelling.

Werking en ervaringen
Het systeem van raadsconsultatie werkt naar tevredenheid. De documenten zijn herkenbaar en helder, al is het soms wat veel en zouden delen ook misschien wel samengevat kunnen worden of naar de bijlage worden verplaatst. Er worden door de raadsleden wel vragen over de plannen gesteld. Tot verzoeken om een plan te agenderen leidt dit zelden. Vanuit de raad is wel het signaal afgegeven dat door deze werkwijze burgers de mogelijkheid om op een bepaald plan in te spreken wordt ontnomen. Ook is het gevoel dat stukken niet altijd compleet zijn, met name wanneer een aanvraag meerdere keren wordt behandeld in de Omgevingskamer. Gevraagd is om in de adviezen te vermelden wie er zitting heeft gehad in

de kamer, het opsommen van de aanwezige instanties/ disciplines wordt als te summier ervaren.

Verder wordt aandacht gevraagd voor de planning van de consultatie voor de zomer en dat e.e.a. beter via JOIN wordt aangeleverd en doorgevoerd. De uitkomst van de consultatie kan in JOIN alleen niet goed worden weergegeven. Er is namelijk maar één optie om te antwoorden op geagendeerd: JA.

3.2.11 Zelfregie welstand/monumenten

Beoogde werkwijze en doel
Onder EPOS moeten de initiatiefnemer en zijn professional meer zelf regelen. Nu nog worden aanvragen Omgevingsvergunning door gemeenteambtenaren voorgelegd aan het Oversticht (de monumentencommissie en/of welstand). De initiatiefnemer of zijn professional, die vaak ook als geen ander goed kan uitleggen waarom hij iets zo wil, moet onder EPOS zelf een positief advies bij het Oversticht halen waarmee wordt aangegeven dat zijn bouwplan voldoet aan de redelijke eisen van welstand.

Het doel was om de initiatiefnemer/professional meer zelf te laten doen, waardoor de formele procedure sneller kan worden doorlopen.

Werking en ervaringen
Het instrument werkt naar tevredenheid van de gebruikers. Door het Oversticht zijn de interne werkprocessen zo ingericht dat professionals nu rechtstreeks bij het Oversticht terecht kunnen. Dat gebeurt eigenlijk ook zonder uitzondering; de professionals weten het Oversticht goed te vinden. Dat geldt ook voor de facturering, waar de gemeente geen rol meer bij speelt.

Er zijn wel aandachtspunten die om correctie van de werkwijze vragen. Met name dient aandacht geschonken te worden aan de formele aanvragen voor plannen waarvoor een (kleine/binnenplanse) afwijking van het bestemmingsplan nodig is. Het welstandsoordeel wordt dan al aangevraagd, voordat duidelijk is of ruimtelijk meegewerkt wordt aan het plan. Bij erfinrichting speelt een vergelijkbare kwestie. Wanneer bij binnenplanse afweging erfinrichting/landschappelijke inpassing/verbetering ruimtelijke kwaliteit speelt, willen professionals dit van tevoren regelen/afstemmen. Dat kan nu niet, want eerst moet de gemeente/KOK standpunt innemen over de afwijking. Ook hebben buren geen inspraakmogelijkheid. Die zien de aanvraag pas als welstand al akkoord is.
Daarnaast verloopt het proces nog niet soepel bij plannen die ook aan de monumentencommissie voorgelegd moeten worden. Vaak worden monumentale aspecten niet aan de voorkant met welstand beoordeeld. Die worden vaak na de officiële aanvraag omgevingsvergunning ingediend. Behandeling in 8 weken wordt dan wel lastig onder de Omgevingswet.

3.2.12 Communicatie

Beoogde werkwijze en doel
Bij de start van de implementatie in het najaar van 2016 is een communicatieplan opgesteld. Daarin is een brede mix van communicatiemiddelen opgenomen om de verschillende doelgroepen te bereiken en betrokken te krijgen bij de systematiek van EPOS. Voortdurend EPOS onder de aandacht brengen van betrokkenen zou de werking van EPOS bevorderen.

Ook zou EPOS een bredere uitstraling hebben naar de organisatie over andere manier van werken.
Daarnaast moest EPOS zorgen voor imagoverbetering door Staphorst als innovatief en vooruitstrevende gemeente op de kaart zetten. Vooronderstelt werd dat Staphorst door EPOS meer de uitstraling van een gemeente zou krijgen met lef en innovatiekracht.

Voor de communicatiecampagne zijn er o.a. filmpjes gemaakt (een promo-filmpje om EPOS beter onder de aandacht van mensen te brengen en een animatiefilmpje dat meer ingaat op wat EPOS is) en is EPOS gepromoot op de reclamemast langs de A28. Verschillende gemeenten zoals bijvoorbeeld Doetinchem, Veendam, Westerveld, Harderwijk, Hattem, De Wolden en Deventer zijn langs geweest. Ook hebben leden van het kernteam presentaties gegeven bij en voor instanties als Landman Welvaart, de provincie, het regionale congres van het Oversticht en het jaarlijkse evenement BWT - congres.

Voor de mensen intern zijn regelmatig roadshows gehouden over de voortgang van de implementatie, zijn de wethouder en het MT regelmatig in hun overleggen meegenomen en is de werkgroep RO van de raad waar de vakspecialisten van de verschillende fracties inzitten zeker 2 keer per jaar geïnformeerd over de stand van zaken.

Daarnaast zijn er bij het introduceren van nieuwe instrumenten persberichten de wereld ingestuurd en heeft in het voorjaar van 2017 in Binnenlands Bestuur een uitgebreid artikel gestaan over EPOS. EPOS is ook, samen met de Omgevingsvisie in het najaar van 2018 genomineerd voor de ‘aan de slag met de Omgevingswet trofee’. Helaas heeft Staphorst deze trofee niet gewonnen. Een nominatie voor een dergelijke landelijke prijs is echter al een prijs op zich.

In november 2018 heeft de gemeente Staphorst met EPOS tijdens een bijeenkomst in Deventer de Mooiwaarts ontvangen. Mooiwaarts is een onafhankelijk project van de overkoepelende Welstandscommissie in Nederland, die zich inzetten voor een kwalitatief betere leefomgeving.

Werking en ervaringen
Sinds de implementatie is weinig aan communicatie gedaan. Wel hebben regelmatig ambtenaren en de wethouder presentaties gegeven over de werking van EPOS bij en voor andere gemeenten, waaronder Rijssen. In 2019 zijn nog regelmatig kennissessie met professionals gehouden. Door het corona-virus kon dat in 2020 geen doorgang vinden en digitaal is daar geen invulling aan gegeven. Veel initiatiefnemers hebben geen kennis van EPOS en de afzonderlijke instrumenten. Ze laten de gang van zaken en de inhoud graag aan hun adviseur over.

3.2.13 De Legesverordening

Beoogde werkwijze en doel
Al in het begin van de ontwikkeling van EPOS is onderkend dat financiële prikkels helpen om de gewenste verandering in rollen tussen de professional en gemeente te bereiken. Om er zo voor te zorgen dat de professional meer verantwoordelijkheid en regie pakt, meer zelf doet en de gemeente loslaat en vertrouwt. De legesverordening was in dat opzicht een sturend instrument.

EPOS beoogt dat bij de gemeente completere en goed onderbouwde aanvragen worden ingediend. Daar heeft de door initiatiefnemer ingeschakelde professional meer werk aan. De extra kosten zullen door de professional doorberekend worden aan zijn cliënt. Hier staat tegenover dat de gemeente minder werk heeft. Om die reden zijn de leges die de gemeente Staphorst vraagt voor haar inzet bij het behandelen van aanvragen Omgevingsvergunning en het begeleiden van ruimtelijke procedures op 1 januari 2019 aanmerkelijk verlaagd.

Voor de gemeente zou dat leiden tot minder legesinkomsten. Daar tegenover staat dat EPOS een bezuiniging op de formatie zou geven van 2,7 Fte. In augustus 2018 is daarover bij de vaststelling van de nieuwe legesverordening 2019 het volgende aangegeven:

De vooronderstelling was dat EPOS zou leiden tot een besparing op de loonkosten van zo'n € 250.000. Het voorstel was om deze besparing gefaseerd in de begroting op te nemen: in 2020 € 45.000 (0,5 Fte), in 2021 € 85.000 (0,9 Fte) en in 2022 € 120.000 (1,3 Fte). Deze bedragen zijn in de begroting 2020 aangepast naar een bezuiniging van € 200.000. Bij de berekening van de te realiseren bezuiniging destijds in 2019 is gerekend met een tarief inclusief overhead. De overhead is, gelet op de omvang van het te bezuinigen bedrag niet beïnvloedbaar en daardoor niet realistisch. De bezuiniging is daardoor geen € 250.000 maar € 200.000. Dit nadelig effect (€ 50.000) is in de begroting 2020 structureel verwerkt door de opbrengst van de leges omgevingsvergunning te verhogen.

Ingeschat werd dat EPOS in 2021 pas volledig operationeel kan zijn. Tot die tijd zouden initiatieven nog een intensievere begeleiding van het ambtelijk apparaat vragen. Het voorstel was om het legestarief direct in 2019 in te voeren, omdat dan de eerste bedrijven in CPOS instromen. Om het negatieve saldo (wel de loonkosten, minder leges) op te vangen heeft de raad een voorziening genomen van € 575.000 ten laste van de reserves. Voornoemde getallen waren gebaseerd op de verwachting dat in 2020 20% van de bouwbegeleidende bedrijven CPOS2 zijn, in 2021 50% en in 2022 80%.

Werking en ervaringen
Bekend is dat de organisatie een uitdaging heeft in hoeverre zij deze besparing ook daadwerkelijk kan gaan inboeken in relatie tot de huidige ambities op het Fysieke domein en de organisatorische uitdagingen waar zij voor staat. Vanaf het begin zijn nagenoeg alle bouwbegeleidende bedrijven gaan deelnemen aan CPOS, zij het dat slechts een beperkt aantal CPOS2-professional zijn geworden. De ambtelijke organisatie heeft daardoor relatief veel werk aan de stukken die de CPOS1-professionals indienen, terwijl nagenoeg iedereen profiteert van de lagere leges.

In totaal was ingeschat dat door EPOS voor vergunningen en RO 3700 uur (2,7 Fte) formatieruimte zou worden bespaard. Onder verwijzing naar de schema's in bijlage 1 is berekend dat de besparing op de uren 2700 uur lager uitvalt, bij RO 1500 uur en bij vergunningverlening 1200 uur.

4 Analyse, conclusies en aanbevelingen

In dit hoofdstuk worden in 4.1. de ervaringen met de instrumenten/werkwijzen zoals die in het vorige hoofdstuk zijn beschreven geanalyseerd en gerelateerd aan de beoogde werking/doelen van de instrumenten/werkwijzen. Hierna worden conclusies getrokken en aanbevelingen gegeven. Daarbij is een onderscheid gemaakt tussen elementaire voorstellen en kleine(re) verbeterpunten die de werking van de instrumenten verbeteren. De kleine(re) voorstellen vragen in de beleving van het Kernteam geen nader onderzoek of afweging. De elementaire voorstellen wel en zijn ter onderscheiding ingekaderd.

Tot slot wordt in 4.2 ingegaan op de zeven hoofdvragen die aan het begin zijn gesteld.

4.1 Per instrument

4.1.1 Het Omgevingsplein

Met name professionals bezoeken de site veelvuldig en waarderen de inhoud. Daarnaast is de site voor de medewerkers van de gemeente een belangrijke bron van informatie. Initiatiefnemers/inwoners zijn er niet altijd mee bekend.
De volgende verbeterpunten worden voorgesteld:

- De mogelijkheid van een viewer onderzoeken, waarmee met één klik op het perceel alle info zichtbaar is;
- Kijken of meer historische context kan worden gepresenteerd door bv. te linken naar topotijdreis.nl;
- Aangeven wanneer een informatiehuis voor het laatst is aangepast;
- De doorverwijzingen tussen de huisjes verbeteren zodat er minder hoeft te worden geklikt;
- Overwegen of een aparte tap voor initiatiefnemers gewenst is, zodat inwoners/initiatiefnemer zich meer aangesproken voelen;
- De pleincoördinator jaarlijks een rapportage laten opstellen over de werking van en de gebeurtenissen m.b.t. het Omgevingsplein.

4.1.2 De Ruimtecoach

Ruimtecoaches zijn het laatste jaar (2020) vanwege het corona-virus niet op locatie aan de keukentafel geweest. Toch is regelmatig digitaal gesproken, wat volgens betrokkenen geleid heeft tot meer begrip over wat er allemaal bij een afwijkingsprocedure komt kijken voor een initiatiefnemer. Ook zijn door het gesprek betere producten (aanvragen Omgevingsvergunningen en QuickScans) ingediend. De Ruimtecoach zouden beter toegerust kunnen worden en over meer kennis van RO kunnen beschikken.

> *Aanbeveling: (nieuwe) Ruimtecoaches blijven opleiden/trainen en met de groep ruimtecoaches meer aan intervisie (ervaringen delen) te doen*

Professionals vragen om een andere rol van de Ruimtecoach. Diens rol is nu te veel gericht op het proces en te weinig op de inhoud. De indruk bestaat dat de ruimtecoaches hier verschillend mee omgaan en de een wat meer sturend is dan de ander, ook als het op voorhand wel duidelijk is dat een initiatief niet haalbaar is.

Professionals hebben behoefte om meer gezamenlijk de inhoud te bepalen en aan meer inspiratie vanuit de gemeente over de invulling van het plan. Dit biedt meer houvast om een beter afgewogen QuickScan in te kunnen dienen. Die wens zie je breder in de samenleving. De VNG heeft daarvoor ook een zogenaamd Omgevingstafel-model ontworpen, waarbij meer vooraf gezamenlijk uitgangspunten worden bepaald. Een alternatief is dat de ruimtecoach voor initiatiefnemer een Omgevingstafel organiseert, waarin de initiatiefnemer samen met zijn professional voorafgaand aan het indienen van een conceptaanvraag uitgebreid geïnformeerd en geïnspireerd wordt door deskundigen.

> *Aanbeveling: in gesprek gaan met betrokken partijen over de rol van de Ruimtecoach en onderzoeken hoe een professional/initiatiefnemer meer duidelijkheid kan krijgen in de conceptfase over zijn bouwplannen*

4.1.3 Het Collectief van Professionals (CPOS)

CPOS is een pijler onder EPOS, vooral ook om te komen tot zorgvuldige besluitvorming. Alle partijen erkennen dat er een systeem van correctie noodzakelijk is om EPOS goed te laten werken. Het huidige kaartensysteem kan echter niet rekenen op veel sympathie. Het arbitragesysteem is te omslachtig (geworden), waardoor er weinig kaarten worden uitgereikt. Professionals worden daardoor te weinig aangespoord om hun producten te verbeteren.

Geconstateerd wordt dat het zakelijke systeem CPOS nu niet past bij de cultuur van de gemeente Staphorst. De vraag is of het systeem of de mens moet veranderen. Vanuit oogpunt van zorgvuldigheid is het namelijk wel van belang dat een systeem van belonen of arbitrage onderdeel is van EPOS/CPOS. Dat betekent dat het bestaande arbitragesysteem moet worden verbeterd of dat een alternatief systeem moet worden geïntroduceerd, waarbij andere prikkels worden ingebouwd om ervoor te zorgen dat er goede producten (Quick Scans) bij de gemeente worden ingediend. Daarbij zou gekeken kunnen worden om verminderingen (kortingen) op de leges door te voeren wanneer een goed product wordt aangeleverd.

> *Aanbeveling: met betrokken partijen in gesprek gaan om te komen tot een verbetering van het huidige arbitragesysteem en/of introductie van een alternatief systeem van bestraffen/belonen.*

Nagenoeg alle plannen worden door CPOS-professionals ingediend. Bij veel professionals zijn de lagere leges en de snellere doorlooptijden, de drijfveer om zich in te laten schrijven als CPOS-ser. Dit doet zich met name voor bij professionals, die één of hooguit enkele keren aanvragen binnen EPOS indienen. Dit, terwijl juist beoogd wordt dat professionals zich door het tekenen van de overeenkomst conformeren aan het inhoudelijk gedachtengoed en de werkwijze van EPOS. In een aantal gevallen bleek dat de CPOS-sers die voor de eerste keer een (concept) aanvraag indienen daar niet altijd mee bekend waren. In ieder geval heeft de gemeente vaak veel werk aan net ingetreden CPOS-ser, terwijl zij wel profiteren van de verminderingen van de leges.

> *Aanbeveling: binnen het CPOS-systeem een drempel opwerpen voor professionals die toetreden tot CPOS (professionals die voor de eerste keer een (concept)aanvraag indienen).*

Het volgende verbeterpunten wordt voorgesteld:

- Professionals die zich inschrijven voor CPOS beter voorlichten.

4.1.4 De Omgevingskamer

Betrokkenen zijn tevreden over hoe de Omgevingskamer werkt. De organisatie is goed. Het secretariaat, zoals dat nu functioneert, is daarin heel belangrijk. De orde van de vergaderingen loopt op een enkel punt na naar tevredenheid.

Op dit moment is er geen goed overzicht van data over (de werking van) de Omgevingskamer: hoeveel er zijn behandeld, hoeveel in tweede termijn, om welke reden de kamer nog niet tot een oordeel kon komen en of de plannen heeft afgewezen. Dit terwijl dergelijke data inzicht zou kunnen bieden in de gang van zaken en waar op gelet moet worden bij de intake.

Het bieden van de mogelijkheid voor het terugnemen van de QuickScan en de mogelijkheid geven om deze aan te vullen en opnieuw ter behandeling aan te bieden, lijkt een succes. Wel is duidelijk dat de (ambtelijke) behandeluren van een plan hierdoor aanzienlijk toenemen. Dat een kwart van de plannen twee of meer behandelingen in de OK nodig heeft, komt vooral omdat niet altijd alle informatie beschikbaar is om een goede integrale afweging te kunnen maken. Veelal is het QuickScan-formulier onvoldoende ingevuld. De zaakbehandelaar zou, of meer tijd aan het formulier moeten besteden om alle informatie op tafel te krijgen, of de professional moet zijn huiswerk beter doen en er op aangesproken worden als hij hierin verzaakt. Zie onder CPOS het punt met betrekking tot het arbitragesysteem.

Geconstateerd is dat de EPOS-systematiek niet geschikt is voor het behandelen van grote ruimtelijke ontwikkelingen zoals Waanders. Dergelijke initiatieven zouden veel meer in samenspraak en langs de proceslijnen van projectmatig werken moeten worden doorlopen.

> *Aanbeveling: Criteria opstellen voor initiatieven die, buiten EPOS om, op projectmatige wijze behandeld moeten worden.*

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld:

- Initiatiefnemers zouden in het digitale tijdperk meer tijd gegund kunnen worden. De professional is nu veel aan het woord. Ook zouden initiatiefnemers beter geïnformeerd kunnen worden over de bedoelingen van de kamer en de functie van de diverse leden van de kamer.
- Professionals kunnen meer gewezen worden op de online mogelijkheden van presenteren.
- Voor de behandeling van bepaalde complexe plannen zou meer tijd gereserveerd kunnen worden (bijv. 2 uur in plaats van de nu gebruikelijke 1 uur)
- Het is wenselijk dat de voorzitter een jaarverslag maakt met een overzicht van de behandelingen in de Omgevingskamer. Daar is destijds een format voor gemaakt.

4.1.5 De Kleine Omgevingskamer (KOK)

Zoals de Kleine Omgevingskamer (KOK) nu werkt wordt het doel gemist om kleine afwijkingen snel af te doen. Er worden te veel zaken door te veel mensen aan tafel besproken. Ten aanzien van de hoeveel zaken is geconstateerd dat er nagenoeg geen beleid is om afwijkingsbevoegdheden door de vergunningverleners beleidsmatig af te laten doen.

Daarnaast zou de beleidsnota kleine buitenplanse afwijkingen voor vergunningverleners werkbaarder gemaakt kunnen worden. Dit zou een hoop werk schelen. In dit kader wordt opgemerkt dat de gemeente onder de Omgevingswet c.q. in het Omgevingsplan daarvoor meer afwegingsruimte krijgt.

> *Aanbeveling: onderzoeken of een deel van de plannen niet direct kan worden afgedaan door de vergunningverleners en eventueel hier beleid voor te maken. Daarnaast onderzoeken of een ander deel niet meer in een één op één situatie tussen de vergunningverlener en de beleidsmedewerker RO kan worden afgedaan.*

Dat de behandeling van aanvragen in de KOK nu niet effectief is, komt ook doordat de professional geen of onvoldoende informatie voor de onderbouwing aanlevert. Het EPOS-systeem verplicht voor kleine afwijkingen nu niet dat de professional een QuickScan-formulier invult.

> *Aanbeveling: het handboek EPOS aan te passen en het invullen van een Quick Scan-formulier door professionals bij het indienen van een conceptaanvraag Omgevingsvergunning verplicht stellen.*

Voor een ander deel is de behandeling in de KOK ook niet effectief omdat de juridische en procesmatige aspecten van een aanvraag door vergunningen (de bouwplantoetser en de jurist) niet goed in beeld worden gebracht. De KOK kan zich daardoor niet concentreren op de inhoud van een plan, maar moet zich ook bezighouden met juridische zaken en het bepalen van de procedure. Daarnaast zou de verslaglegging (conclusie en onderbouwing) scherper geformuleerd kunnen worden.

Geconstateerd is dat initiatiefnemers/ professionals bij kleine afwijkingen regelmatig een aanvraag omgevingsvergunning indienen, waarvoor een afwijkingsprocedure gevoerd moet worden voordat zij een conceptaanvraag indienen. Onder de Omgevingswet geldt straks een ‘harde’ 8 weken termijn en het wordt dan lastig als ten behoeve van de aanvraag Omgevingsvergunning nog een inhoudelijke afweging moet worden gemaakt.

> *Aanbeveling: onderzoeken hoe initiatiefnemers en hun professionals gestuurd kunnen worden om voordat zij een aanvraag omgevingsvergunning indienen eerst een conceptaanvraag indienen.*

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld:

- De beleidsnota kleine buitenplanse afwijkingen voor vergunningverleners werkbaarder maken.
- De juridische en procesmatige aspecten van een aanvraag beter in beeld laten brengen door vergunningen (de bouwplantoetser en de jurist).
- De verslaglegging (conclusie en onderbouwing) scherper formuleren.

4.1.6 Het QuickScan-formulier

Het QuickScan-formulier werkt naar tevredenheid. Mits goed ingevuld geeft het formulier over het algemeen een compleet beeld van het initiatief en welke belangen daarmee zijn gemoeid zodat de Omgevingskamer een goede integrale afweging kan maken.

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld:

- In het Quick Scan-formulier meer aandacht wordt besteed aan het “maatschappelijke belang/nut”.
- De optie om een QuickScan-formulier “niet openbaar” te maken schrappen. Het is wenselijk dat alle plannen vanuit oogpunt van transparantie openbaar zijn.

4.1.7 Het Bundelplan

Het Bundelplan is niet ingevoerd. Hierdoor wordt de beoogde reductie in uren van het ambtelijk apparaat niet gehaald. Zij moeten nu veel meer tijd besteden aan een herziening van een bestemmingsplan. Gezien de discrepantie met de Omgevingswet lijkt het niet raadzaam op dit moment tijd te investeren in het alsnog invoeren van het Bundelplan, omdat de Omgevingswet ook weer een andere procesinrichting van het Omgevingsplan tot gevolg heeft.

4.1.8 De (Balie)vergunning

Het systeem van Balievergunningen zorgt voor een goede versnelling van het proces. De gebruiker is daardoor tevreden over het instrument. Toch wordt deze veel minder toegepast dan in 2019 was ingeschat, vooral omdat er minder professionals in de CPOS2-categorie zitten.
Om te voorkomen dat de gemeente legesinkomsten misloopt verdient een check van de bouwkosten extra aandacht. De opgelegde leges zijn immers direct gerelateerd aan de opgegeven bouwkosten

> *Aanbeveling: in samenhang met de aanpassingen, die gemaakt moeten worden in het arbitragesysteem, met betrokken partijen onderzoeken of een extra check op de juiste opgave bouwkosten en de hoogte van de leges wenselijk is.*

Het systeem van steekproeven werkt niet adequaat en kost, ook omdat een noodzakelijke steekproef inbreekt op de workflow, veel tijd. Het werk is daardoor niet goed te plannen. Daarnaast is gebleken dat het toekennen van huisnummers, in het geval er sprake is van een Balievergunning, in de tijd lastig is.

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld:
- Steekproef anders organiseren, bijvoorbeeld om dat meer geclusterd te doen op twee vastgestelde momenten in het jaar.
- Overwegen of het toekennen van huisnummers bij het team VTH kan worden gelegd.

4.1.9 Burgerparticipatie

Burgerparticipatie wordt in veel gevallen niet gedaan, omdat de initiatiefnemer zoals aangegeven door een initiatiefnemer zelf “geen slapende honden wakker wil maken”. Dat is in feite in strijd met de principes van EPOS en de Omgevingswet, die meer transparantie voorstaan. Daar hoort juist bij dat slapende honden wakker worden gemaakt, zodat in een vroegtijdig stadium alle belangen kunnen worden gekend en worden meegenomen in de integrale afweging. De wijze waarop participatie vorm moet krijgen wordt onduidelijk gevonden. De betrokkenheid van inwoners/belanghebbenden bij een ruimtelijke ontwikkelingen is in veel procedures gering. Zo weten inwoners/belanghebbende vaak niet dat er een conceptaanvraag is ingediend en worden zij niet betrokken bij de behandeling in de Omgevingskamer.

Aanbeveling: de eisen aan participatie verbeteren en vereenvoudigen en onderzoeken hoe de betrokkenheid van inwoners/ belanghebbende kan worden vergroot bij ruimtelijke initiatieven.

4.1.10 Raadsconsultatie

Door de huidige raadsconsultatie wordt de beoogde snelheid in het proces behaald en geeft het de initiatiefnemer in een vroeg stadium meer zekerheid over de haalbaarheid van zijn plan. Geconstateerd wordt dat het proces voor raadsleden nu niet overzichtelijk is.
Ook leeft de wens om inwoners meer gelegenheid te geven om in te spreken bij de raad. Dit zal echter de snelheid in het proces niet ten goede komen. In het kader van participatie wordt onderzocht hoe zij wel op een effectieve manier meer betrokken kunnen worden in het proces, zie hiervoor.

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld

- Het proces van raadsconsultatie laten verlopen via JOIN.

4.1.11 Zelfregie Welstand

Professionals zijn zeer tevreden met het systeem van zelfregie Welstand. Er vindt een goede dialoog plaats tussen het Oversticht en de aanvrager/professional. De betrokkenheid van de gemeente bij de beoordeling van plannen of deze voldoen aan de redelijke eisen van welstand is nihil. Voor het Oversticht is het systeem ook goed te managen. Het proces rondom monumenten en het betrekken van de monumentencommissie bij bouwplannen verloopt niet efficiënt en effectief.

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld

- Onderzoeken hoe het proces van consultatie monumentencommissie beter kan worden ingericht.

4.1.12 Communicatie

Het is ontegenzeggelijk dat de communicatie rond de invoering van EPOS voor een brede bekendheid van het totale instrumentarium binnen Staphorst heeft gezorgd.
Initiatiefnemers en professionals lijken echter verdere communicatie rond EPOS nu niet te missen, al zou het zo nu en dan attenderen van de professional en zeker aan pas toegetreden professionals tot CPOS op het gedachtengoed van EPOS geen kwaad kunnen. Vooral omdat het die doelgroep is die werkt met EPOS. Onderdeel van de communicatie zijn ook de kennissessies met de professionals. Die zijn als gevolg van het corona-virus in het laatste jaar niet meer gehouden. De professionals geven wel aan op bepaalde onderdelen de benodigde kennis te missen, iets waarin een kennissessie zou kunnen voorzien. Om participatie en betrokkenheid van inwoners te stimuleren zou naar inwoners meer kunnen worden gecommuniceerd, bijvoorbeeld over bouwplannen in de buurt.

De volgende verbeterpunten worden voorgesteld

- Regelmatiger contact onderhouden met de professionals en kennissessies organiseren.
- Op het omgevingsplein verwijzen naar https://overuwbuurt.overheid.nl.

4.1.13 De legesverordening

De leges zijn in 2018 gehalveerd. Uit de analyse van de werkelijke tijdbesteding blijkt dat de verlaging van de leges met 50 %, zoals die in 2019 is doorgevoerd, te fors is geweest. Om de leges aan te laten sluiten bij de gewenste kostendekkendheid ligt een verhoging van de leges

in de rede. Hierbij zou een meer gedifferentieerde werkwijze gehanteerd kunnen worden dan in 2019 is gedaan. Een dergelijke verhoging kan goed beargumenteerd worden vanuit het gegeven dat er ook meer service aan de initiatiefnemers/ professionals wordt geboden, dan bij de ontwikkeling van EPOS was beoogd. Hierbij kan gewezen worden op zaken zoals een 2e behandeling Quick Scans in de Omgevingskamer, het invoeren van vooroverleg bij specifieke plannen en het individueel begeleiden van bestemmingsplannen. Al moet hierbij ook worden opgemerkt dat een langere implementatie-tijd ook voor efficiëntie zou kunnen leiden, omdat er dan meer CPOS2 professionals komen. Alsdan zal naar verwachting, zeker in combinatie met een beter functionerend arbitragesysteem, betere producten worden ingediend waar de ambtenaren minder werk aan hebben. Maar de verwachting is dat daarmee de efficiëntiedoelen van 2019 nog niet zullen worden gehaald. Een verhogen van de leges met gemiddeld 15% op korte termijn is daarom te rechtvaardigen. Overigens zal de legesverordening 2022 als gevolg van de Omgevingswet ook op meer punten moeten worden aangepast (milieu, Wkb, etc)

> *Aanbeveling: de leges te verhogen en te differentiëren naar product: voor het ene instrument zoals het bestemmingsplan een grotere verhoging door te voeren dan andere.*

4.2 Per hoofdvraag

Voorgaande analyse op de instrumenten leidt tot de volgende antwoorden op de hoofdvragen die in het kader van deze evaluatie zijn gesteld:

1. Is EPOS zo efficiënt zoals ingeschat?
De vooronderstelling bij de implementatie was dat EPOS tot een besparing op de loonkosten, na correctie in de begroting 2020, van zo'n € 200.000 zou leiden (is 2,7 Fte in 2021). Daarbij is ingeschat dat EPOS pas in 2021 volledig operationeel kon zijn. Tot die tijd zouden betrokken partijen het nieuwe proces eigen moeten maken en zouden initiatieven nog een intensieve begeleiding van het ambtelijk apparaat vragen. Omdat de legesverordening vanaf de implementatiedatum 1-1-2019 is aangepast heeft de raad, om het negatieve saldo over de jaren 2019, 2020 en 2021 op te vangen, een voorziening genomen van € 575.000 ten laste van de reserves.

Op basis van een zorgvuldige inventarisatie en analyse zoals gepresenteerd in de tabellen in Bijlage 1 kan worden geconcludeerd dat EPOS slechts voor een klein gedeelte de ingeschatte bezuinigingen op loonsom heeft gehaald.
De conclusie is dat vooral de behandeling van conceptaanvragen en het instrument balievergunningen leiden tot hogere efficiëntie. Maar niet alle instrumenten halen de beoogde efficiëntiedoelen. Dat kent verschillende oorzaken:

a) Het *aantal* Balievergunningen ligt aanmerkelijk lager dan verwacht;
b) Sommige instrumenten zijn niet ingevoerd, zoals het Bundelplan;
c) Sommige instrumenten werken niet optimaal, zoals de KOK;
d) Sommige instrumenten vragen om meer behandeltijd, zoals de tweede behandelingen in de OK;
e) Veel meer professionals doen mee aan CPOS/EPOS dan verwacht, maar minder professionals maken de stap naar CPOS2;

f) Niet alle professionals leveren de kwaliteit die gewenst is, zoals bij het invullen van een QuickScan-formulier. De gemeenteambtenaar (zaakbehandelaar) moet daardoor een deel van het werk van een professional doen.

NB! Hierbij wordt opgemerkt dat een deel van de professionals wel veel betere en ook hele goede producten aanlevert.

Geconcludeerd kan worden dat de gemeente onder EPOS meer werk heeft dan destijds bij de implementatie was ingeschat en dat dat deels komt doordat het gemeentelijk apparaat de zaken niet goed op orde heeft en werkwijzen beter kan toepassen. Maar ook doordat een deel van de professionals steken laten vallen en minder zorgvuldig werk leveren dan ingeschat.

Om bovenstaande redenen is het vanuit oogpunt van zorgvuldigheid daarom niet wenselijk de voorgenomen formatiereductie in zijn geheel door te voeren. Of het gedeelte dat vanuit de berekening zoals die voor deze evaluatie is gedaan (= 0,8 Fte) wel kan worden ingeboekt is een afweging voor het management, in relatie tot andere werkzaamheden die de afdeling moet doen. Hierbij wordt opgemerkt dat het aantal vergunningen 10% hoger ligt dan was ingeschat, er veel meer bezwaarschriften zijn ingediend en betrokken ambtenaren aangeven dat er veel beleidsinitiatieven lopen waardoor de werkdruk hoog is.

Aanbeveling: de voorgenomen bezuiniging voor vergunningen en RO van 3700 uur (2,7 Fte) formatieruimte in 2021 niet in zijn geheel inboeken.

2. Pakt de initiatiefnemer meer regie en verantwoordelijkheid?

In zijn algemeenheid kan dat zeker worden gesteld. Met name de professionals zijn veel actiever en meer betrokken bij de stappen in het proces. Bij het bestemmingsplanproces in het bijzonder kan daar nog zeker een verbeterslag in gemaakt worden.

3. Leidt EPOS tot betere producten: aanvragen Omgevingsvergunning/ QuickScan-formulier

Er zijn beslist betere producten ingediend, al zouden daar nog zeker wel verbeterslagen in gemaakt kunnen worden. Voor een deel heeft dat ook te maken met dat er prikkels ontbreken om goede producten te maken. Het arbitragesysteem was daarvoor opgezet, maar werkt niet zoals beoogd. De processen zijn daar wel zo op ingericht, hetgeen zorgt voor druk op de organisatie.

4. Zijn de doorlooptijden van afhandelen ruimtelijke initiatieven korter?

Bij de balievergunning en de conceptaanvragen (behandeling in de OK) zien we dat zeker, zij het dat de strakke doorlooptijden zoals bepaald bij de invoering van EPOS niet worden gehaald. Bij bestemmingsplannen is dat zeker niet het geval. Die processen vinden nog op de ‘oude’ manier plaats en worden individueel in procedure gebracht in plaats van gebundeld. Ook blijven concept-plannen regelmatig lang op de bureaus van ambtenaren liggen voor een beoordeling.

5. Is de besluitvorming zorgvuldig?

Om binnen de snellere processen toch zorgvuldig te blijven werken was het arbitragesysteem bedacht. Zoals aangegeven werkt het systeem niet zoals beoogd. De zorgvuldigheid van besluitvorming komt daarmee in het geding, omdat de prikkel (penalty) wel bedoeld was om complete en juist integraal afgewogen producten te krijgen. Hiervoor diende er minder (volledig) getoetst te worden. Zoals eerder aangegeven laten professionals

nog wel eens een steek vallen en ambtenaren hebben niet altijd de tijd om die gaten dicht te lopen. Dit komt door de druk op de organisatie, door een veelheid aan werkzaamheden die gedaan moeten worden binnen de afdelingen VTH & Ontwikkeling. Aangezien het arbitragesysteem niet goed werkt, zit er ook geen ontwikkeling bij de professionals met het vooruitzicht dat zij beter werk gaan leveren. Hierbij wordt opgemerkt dat het gaat om een algemeen beeld. Individuele professionals leveren wel degelijk heel goed werk en in ieder geval veel beter dan voor de invoering van EPOS.

6. Zijn initiatiefnemers en de professionals tevreden met EPOS?

Hoewel er geen representatief beeld is verkregen van hoe initiatiefnemers over EPOS denken, is de indruk dat men tevreden is. Op een enkele uitzondering na die kritisch is, met name over de doorlooptijd bij bestemmingsplannen en dat er heel veel (onderzoek) voor moet worden gedaan en het dus veel geld kost.

Over het algemeen zijn professionals zeer tevreden over EPOS, al uitten zij kritische punten waar in dit rapport ook aandacht is besteed. Maar het lijkt gerechtvaardigd te concluderen dat EPOS voldoet aan een belangrijke opdracht uit de raadsmotie van november 2013, namelijk om te komen tot een nieuwe procesinrichting voor het behandelen van (concept)aanvragen en dat die “naar tevredenheid van burgers, ondernemers en instellingen gaat”. Hierbij wordt opgemerkt dat EPOS minder goed werkt voor plannen met een grote impact op de omgeving, zoals Waanders. Deze plannen zouden meer projectmatig (door middel van de methodiek van projectmatig werken) moeten worden aangepakt.

7. Is EPOS (nog) in lijn met de Omgevingswet

Geconstateerd kan worden dat EPOS in hoofdlijnen heel goed aansluit met de (ontwerp)principes van de Omgevingswet. Dit blijkt ook uit de antwoorden van de vragen hiervoor. De gemeente faciliteert, laat daadwerkelijk meer los, geeft vertrouwen en draagt verantwoordelijkheid over. EPOS haalt ook zeker een groot deel van de doelen, zoals het versnellen van de procedure en transparanter werken. EPOS heeft ook gezorgd voor een andere cultuur en rolverdeling tussen de gemeente en samenleving, wat de Omgevingswet voorstaat. Dat neemt niet weg dat de gemeente nog een aantal uitdagingen heeft om EPOS goed in te bedden in de implementatie van de Omgevingswet als geheel: aansluiten DSO, relatie met Omgevingsplan (buitenplanse Omgevingsplanactiviteiten (OPA’s)), aanpassen legesverordening, halen 8 weken termijn, etc.

Bijlage 1: Data

De aantallen zijn de gemiddelden over de afgelopen twee jaren.
Kolom (1) geeft het aantal uren weer, zoals die ingeschat zijn bij het ontwikkelen van EPOS, kolom (2) bevat de werkelijk gemaakte uren, kolom (3) geeft het verschil aan tussen de geschatte en werkelijke uren.

*Het aantal eerste behandelingen = 50, maar 14 zaken zijn 2 of meer keren in de OK geweest.

RUIMTELIJKE ONTWIKKELING

	Voor EPOS		Geschat EPOS	2021	(1)	Werkelijk EPOS	Gem. 2019/2020	(2)	(3)	
	Aantallen	Uren pp	Aantallen	Uren pp		Aantallen	Uren pp			
Vooroverlegfase										
Ruimtecoach	-	-	70	7	490	40	2	80	410	
Behandeling vooroverleg*	60	6	-	-		-	-			
Conceptfase										
Behandeling eenvoudige aanvraag/KOK	-	-	25	7	175	30	14	420	-245	
Principe verzoek*	45	20	-	-		-	-			
Behandelingen complexe conceptaanvraag/OK	-	-	50	40	2000	64*	30	1920	80	
Formele fase										
Bestemmingsplannen	15	200	13	60	780	15	120	1800	-1020	
wijzigingsplannen	3	160	3	40	120	3	60	180	-60	
Uitgebreide Wabo	10	200	6	50	300	8	90	720	-420	
Tijdelijke afwijkingen	-	-	0	0	0	16	12	192	-192	
					0					
Bezwaar/beroep	4		4	70	280	4	70	280	0	Fte
Totaal					4145			5592	-1447	-1,1

VERGUNNINGEN

	Voor EPOS		Geschat EPOS	2021	(1)	Werkelijk EPOS	Gem. 2019/2020	(2)	(3)	
	Aantallen	Uren	Aantallen	Uren		Aantallen	Uren			
Vooroverlegfase										
Vooroverleg	130	1	40	0,5	20	80	0,5	40	-20	
Ruimtecoach	-	-	50	4	200	0	0	0	200	
Behandelfase										
Intake	190	1	190	1	190	210	1	210	-20	
Behandeling Balievergunning	-	-	165	6	990	60	7	420	570	
Behandeling Vergunning	190	24	25	14	350	150	14	2100	-1750	
Na de besluitvorming										
bezwaar	8	16	8	12	96	25	12	300	-204	Fte
Totaal					1846			3070	-1224	-0,9

Bijlage 2: grote(re) aanbevelingen/ aanpassingen EPOS

1. (Nieuwe) Ruimtecoaches blijven opleiden/trainen en met de groep ruimtecoaches meer aan intervisie (ervaringen delen) te doen;
2. In gesprek gaan met betrokken partijen over de rol van de Ruimtecoach en onderzoeken hoe een professional/initiatiefnemer meer duidelijkheid kan krijgen in de conceptfase over zijn bouwplannen. Onderzoek te doen naar een vorm van Omgevingstafel voor complexere plannen;
3. Met betrokken partijen in gesprek gaan om te komen tot een verbetering van het huidige arbitragesysteem en/of introductie van een alternatief systeem van bestraffen/belonen;
4. Binnen het CPOS-systeem een drempel opwerpen voor professionals die toetreden tot CPOS (professionals die voor de eerste keer een (concept)aanvraag indienen);
5. Criteria opstellen voor initiatieven die, buiten EPOS om, op projectmatige wijze behandeld moeten worden;
6. Onderzoeken of een deel van de plannen niet direct kan worden afgedaan door de vergunningverleners en eventueel hier beleid voor te maken. Daarnaast onderzoeken of een ander deel niet meer in een één op één situatie tussen de vergunningverlener en de beleidsmedewerker RO kan worden afgedaan;
7. Het handboek EPOS aan te passen en het invullen van een Quick Scan-formulier door professionals bij het indienen van een conceptaanvraag Omgevingsvergunning verplicht stellen;
8. Onderzoeken hoe initiatiefnemers en hun professionals gestuurd kunnen worden om voordat zij een aanvraag omgevingsvergunning indienen eerst een conceptaanvraag indienen;
9. in samenhang met de aanpassingen, die gemaakt moeten worden in het arbitragesysteem, met betrokken partijen onderzoeken of een extra check op de juiste opgave bouwkosten en de hoogte van de leges wenselijk is
10. De eisen aan participatie verbeteren en vereenvoudigen en onderzoeken hoe de betrokkenheid van inwoners/ belanghebbende kan worden vergroot bij ruimtelijke initiatieven;
11. De leges te verhogen en te differentiëren naar product: voor het ene instrument zoals het bestemmingsplan een grotere verhoging door te voeren dan andere;
12. De voorgenomen bezuiniging voor vergunningen en RO van 3700 uur (2,7 Fte) formatieruimte in 2021 niet in zijn geheel inboeken.

Bijlage 3: kleine(re) aanpassingen EPOS

Omgevingsplein

1. De mogelijkheid van een viewer onderzoeken, waarmee met één klik op het perceel alle info zichtbaar is;
2. Kijken of meer historische context kan worden gepresenteerd door bv. te linken naar topotijdreis.nl;
3. Aangeven wanneer een informatiehuis voor het laatst is aangepast;
4. De doorverwijzingen tussen de huisjes verbeteren zodat er minder hoeft te worden geklikt;
5. Overwegen of een aparte tap voor initiatiefnemers gewenst is, zodat inwoners/initiatiefnemer zich meer aangesproken voelen;
6. De pleincoördinator jaarlijks een rapportage laten opstellen over de werking van en de gebeurtenissen m.b.t. het Omgevingsplein.

Collectief van Professionals (CPOS)

7. Professionals die zich inschrijven voor CPOS beter voorlichten.

Omgevingskamer

8. Initiatiefnemers zouden in het digitale tijdperk meer tijd gegund kunnen worden. De professional is nu veel aan het woord. Ook zouden initiatiefnemers beter geïnformeerd kunnen worden over de bedoelingen van de kamer en de functie van de diverse leden van de kamer;
9. Professional kunnen meer gewezen worden op de online mogelijkheden van presenteren;
10. Voor de behandeling van bepaalde complexe plannen zou meer tijd gereserveerd kunnen worden (bijv. 2 uur in plaats van de nu gebruikelijke 1 uur);
11. Het is wenselijk dat de voorzitter een jaarverslag maakt met een overzicht van de behandelingen in de Omgevingskamer. Daar is destijds voor format voor gemaakt.

Kleine Omgevingskamer (KOK)

12. De beleidsnota kleine buitenplanse afwijkingen voor vergunningverleners werkbaarder maken;
13. De juridische en procesmatige aspecten van een aanvraag beter in beeld laten brengen door vergunningen (de bouwplantoetser en de jurist);
14. De verslaglegging (conclusie en onderbouwing) scherper formuleren.

QuickScanformulier

15. In het Quick Scan-formulier meer aandacht besteden aan het “maatschappelijke belang/nut”;
16. De optie om een QuickScan-formulier “niet openbaar” te maken schrappen. Het is wenselijk dat alle plannen vanuit oogpunt van transparantie openbaar zijn.

Balievergunningen

17. Het systeem van steekproeven anders inrichten;
18. Overwegen om het toekennen van huisnummers neer te leggen bij het team VTH.

Raadsconsultatie

19. Het proces van raadsconsultatie eenvoudiger laten verlopen via JOIN.

Zelfregie Welstand

20. Onderzoeken hoe het proces van consultatie monumentencommissie beter kan worden ingericht.

Communicatie

21. Regelmatiger contact onderhouden met de professionals en kennissessies organiseren;
22. Op het omgevingsplein verwijzen naar https://overuwbuurt.overheid.nl.